

ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦ

1996 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдөр

Дугаар 01

Улаанбаатар хот

ЖАГСААЛ, ЦУГЛААН ХИЙХ ЖУРМЫН ТУХАЙ МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛИЙН

ЗАРИМ ЗААЛТ МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ ЗӨРЧСӨН ЭСЭХ

ТУХАЙ МАРГААНЫГ ХЯНАН ХЭЛЭЛЦСЭН ТУХАЙ / ДҮГНЭЛТ/

Үндсэн хуулийн Цэцийн хуралдааныг Цэцийн гишүүн Н.Жанцан даргалж, гишүүдэд Л.Баасан /илтгэгч/, Ц.Цолмон, С.Жанцан, Д.Чилхаажав нар, нарийн бичгийн даргаар Б.Цэндээхүүг оролцуулан хийв. Үндсэн хуулийн Цэцийн хуралдаанд өргөдөл гаргагч иргэн Дондовын Ламжав, Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Нямдорж нар оролцов.

Нэг. Нийслэлийн Баянгол дүүргийн 13 дугаар хорооны иргэн Дондовын Ламжав Үндсэн хуулийн Цэцэд хандаж гаргасан өргөдөл, түүнтэй холбогдуулан өгсөн тайлбартаа: "1. Жагсаал, цуглаан хийх журмын тухай Монгол Улсын хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 3-ын 5-д буй "Жагсаал, цуглааныг зохион байгуулагч нь сэтгэцийн өвчтэй хүмүүсийг жагсаал цуглаанд оролцуулахгүй байх үүрэг хүлээнэ" гэсэн заалт нь иргэний болон улс төрийн эрхийн тухай олон улсын пактын 26 дугаар зүйлийн "Хүн бүр хуулийн өмнө адил тэгш бөгөөд ямар ч ялгаварлан гадуурхалтгүйгээр хуулиар адилхан хамгаалуулах эрхтэй. Энэ утгаар аливаа төрлийн ялгаварлан гадуурхлыг хуулиар хориглосон байх ёстой бөгөөд хуулиар бүх хүн ямар ч шинж тэмдгээр тухайлбал арьс-үндэс, арьс-өнгө, хүйс, хэл, шашин шүтлэг, улс төрийн буюу бусад үзэл бодол, үндэсний буюу нийгмийн гарал, эд хөрөнгийн байдал, төрсөн байдал буюу бусад нөхцөл байдлаар ялгаварлахын эсрэг тэгш, үр нөлөөтэй хамгаалалтыг баталгаатай болгоно" гэсэн заалтыг; мөн пактын 2 дугаар зүйлийн 1-ийн "Энэхүү пактад оролцогч улс бүр нутаг дэвсгэртээ болон эрх мэдэлдээ байгаа бүх хүний энэхүү пактаар хүлээн зөвшөөрсөн эрхийг арьс-үндэс, арьс-өнгө, хүйс, хэл, шашин шүтлэг, улс төрийн буюу бусад үзэл бодол, үндэсний буюу нийгмийн гарал, эд хөрөнгийн байдал, төрсөн буюу бусад нөхцөл байдлаар ялгаварлахгүйгээр хүндэтгэн хангах үүрэгтэй" гэсэн заалтыг тус тус зөрчиж тухайлбал бусад нөхцөл гэсэнд хамаарах эрүүл мэндийн байдлаар ялгаварлан гадуурхаж байгаа учраас Үндсэн хуулийн 10 дугаар зүйлийн 2-ын "Монгол Улс, олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ шударгаар сахин биелүүлнэ" гэсэн заалтыг зөрчиж байна.

Жагсаал, цуглаан хийх журмын тухай хуулийн дээрх заалт нь Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16-д байгаа "Монгол Улсын иргэн тайван жагсаал, цуглаан хийх эрх чөлөөтэй байх, энэхүү эрх чөлөөгөө баталгаатай эдэлнэ" гэсэн заалтыг зөрчиж байна.

2. Мөн хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 3-ын 5-д "Цуглааныг зохион байгуулагч бага насны хүүхдийг цуглаанд оруулахгүй байх үүрэг хүлээнэ", мөн хуулийн 12 дугаар зүйлийн 1-ийн 4-т "Цуглаанд оролцогч бага насны хүүхэд дагуулж явахгүй байх үүрэг хүлээнэ" гэсэн заалтууд нь хүүхдийн эрхийн тухай конвенцийн 15 дугаар зүйлийн 1-ийн дотор байгаа "Оролцогч улсад тайван замаар хуран цуглах хүүхдийн эрхийг хүлээн зөвшөөрнө" гэсэн заалтыг зөрчиж байгаа учраас Үндсэн хуулийн 10 дугаар зүйлийн 2-ын "Монгол Улс олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ шударгаар сахин биелүүлнэ" гэсэн заалтыг зөрчиж байна. Иймд миний өргөдлийг хянан шийдвэрлэж хуульд заасан хугацаанд багтаан хэрэг үүсгэж маргааныг хянан шийдвэрлэж өгөхийг хүсье гэжээ.

Хоёр. Үндсэн хуулийн Цэцийн гишүүний 1996 оны 2 дугаар сарын 27-ны өдрийн 01 тоот тогтоолоор иргэн Д.Ламжавын өргөдлийн дагуу маргаан үүсгэжээ.

Гурав. Улсын Их Хурлын даргын 1996 оны 3 дугаар сарын 16-ны 14 дүгээр захирамжаар Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Нямдоржийг итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр томилжээ.

Дөрөв. Ц.Нямдорж Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн хувьд Үндсэн хуулийн Цэцэд албан бичгээр ирүүлсэн тайлбартаа: "1. Жагсаал, цуглаан хийх журмын тухай хууль нь иргэдээс улс төр, нийгэм, эдийн засаг, хүний эрх, эрх чөлөөтэй холбогдсон асуудлаар үзэл бодол, санал шаардлага нийтэд илэрхийлэх зорилгоор зохион байгуулж байгаа үйл ажиллагаа /хуулийн 3 дугаар зүйл/ юм. Энэ заалттай холбогдолгүй сэдвээр иргэдээс зохион байгуулж байгаа спорт, урлаг, уран сайхан, баяр наадам болон тэдгээртэй адилтгах бусад арга хэмжээг зохион байгуулахад энэ хууль үйлчлэхгүй тухай 5 дугаар зүйлд бий.

Өөрөөр хэлбэл бага насны хүүхдүүд энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 2-т заасан асуудлаар жагсаал, цуглаан зохион байгуулж болох боловч тэдгээр нь энэ хуулиар зохицуулагдахгүй. Хэрэв зохицуулагдахаар хийвэл зөвшөөрөл авах, хариуцлага тооцох, албадаж тараах гэх мэт насанд хүрэгсдэд тавигдах бүхий л шаардлага хүүхдэд тавигдахаар байсан тул асуудлыг ийнхүү зохицуулсан юм.

2. Жагсаал, цуглаан зохион байгуулахад бага насны хүүхдийг оролцуулахгүй байх тухай заалт нь хүүхдийн эрхийг хязгаарлах бус харин тэдний амь нас, эрүүл мэнд, сэтгэхүйн онцлог, эрх ашгийн аливаа муу нөлөөллөөс хамгаалах зорилготойгоор тусгасан юм.

а/ хүүхдийн нас, оюун ухаан, сэтгэлгээний онцлогийг төрийн болон хэсэг бүлгийн тэмцэлд ашиглуулахгүй байх;

б/ хууль бусаар зохион байгуулсан жагсаал, цуглааныг цагдаа, дотоодын цэргийн хүчээр албадан тараахад хүүхдийн амь бие, эрүүл мэндийг хохироохгүй байх;

в/ бага насны хүүхэд захиргааны хариуцлагын субъект болдоггүй харгалзах;

г/ жагсаал, цуглааны явцад нийгмийн хэв журам зөрчигдөх, эмх замбараагүй байдал бий болох магадлал ихтэй тул тэдгээрээс гарч